

Vize 2020 – Obrana svobody
(veřejná diskuze)

Korupce pohledem ekonomů

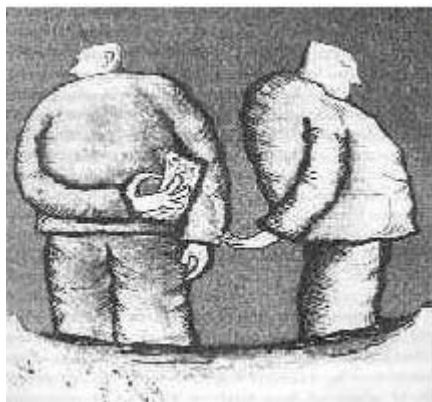
Olomouc, 7.1.2010

Jiří Schwarz

Co považuje ekonom za korupci?

1. Platba za dobře odvedenou operaci v krajském zdravotnickém zařízení?
2. Udělení licence pro televizní vysílání firmě CET 21 s.r.o. (TV Nova)?
3. Výstavba dálnice v ČR?

Ekonomická definice korupce

- **Korupce** je sjednání nelegální, dobrovolné transakce mezi dvěma stranami (agent a jeho zákazník) s negativním dopadem na třetí stranu (vlastník); agent je smluvně vázán pracovat ve prospěch vlastníkův prospěch.
- **Korupce je krádež**: účastník směny zneužije delegovanou pravomoc a prodá něco, co mu nepatří. Ztrácí vlastník, který nese veškeré náklady a bez vlastního vědomí se dělí o zisk.

Právní a morální problém

- **Korupce jako právní problém:**

Vztah mezi dvěma subjekty, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý očekává, že bude za tento čin odměněn.

- **Korupce jako morální problém:**

Ke korupci je jednotlivec motivován sám sebou. Korupční jednání vyplývá ze snahy racionálně jednajícího člověka sledovat svůj vlastní zájem.

Pozornost lékaři, učitelé, soudci...

- **Patří-li služba příjemci úplatku** (tudíž neexistuje poškozená strana), hodnota úplatku je **náprava chybně nastavené ceny** vzhledem k preferencím a užitku spotřebitele služby.

- Korupce v soukromém sektoru je především právní a morální problém, ekonomickým problémem se korupce stává ve veřejném sektoru
- **Korupce jako produkt nadměrného veřejného sektoru**

- Korupční prostředí vytvářejí nadměrné **STÁTNÍ ZÁSAHY A REGULACE:** nahrazování automatických, neosobních a tržních procesů administrativně byrokratickými nařízeními s arbitrárními rozhodovacími procesy

Udělení licence CET 21 s.r.o.

- 1993:
 - společnosti **CET 21 s.r.o.** udělena **licence na televizní vysílání** v ČR za cenu správního poplatku **3.000,- Kč**
 - podle pozdějšího ocenění podniku CET 21 s.r.o. byla **hodnota licence** odhadnuta na **500 milionů USD**
- 1996 - 1999:
 - společnost CET 21 s.r.o. **4x** zažádala o **změnu licenčních podmínek**, na jejichž základě jim byla udělena licence vysílat, RRTV vždy vyhověla, správní poplatky celkem **50.000,- Kč**
- 2002:
 - RRTV prodloužila společnosti CET 21 s.r.o. licenci do **r. 2017**; cena **200 milionů Kč**, poplatek **50.000,- Kč**, splatnost **2 roky**
- **Hospodaření společnosti CET 21 s.r.o.:**
 - podle veřejně dostupných údajů **za 15 let** existence TV Nova přinesla vlastníkům **více než 8 miliard Kč čistého zisku**
 - **celkové tržby** za prodej vlastních výrobků a služeb (zahrnují prodej reklamy) **za rok 2008 činily 6,35 miliardy Kč**

Stavba dálnic v ČR

- Zpráva **Národní ekonomické rady vlády ČR**:
 - cenový index „**inženýrské stavby / obytné stavby**“ je **1,62**
 - infrastrukturní zakázky (**stát**) jsou o **62 % dražší** než výstavba v bytové oblasti (**soukromý sektor**)
- V letech **2008 a 2009** bylo v ČR zprovozněno **105 km** nových dálnic a rychlostních komunikací
- K dokončení spojení **Praha – Olomouc** severní cestou chybí **cca 105 km** rychlostní komunikace **R35**
- Pokud by se oněch **105 km** za roky 2008 a 2009 stavělo **za ceny soukromého sektoru**, postavilo by se o **62 % navíc**, tj. více než **65 km**

➔ R35 by mohla vést až do ...

Stavíme draho?

Je to složitější, ale zajímavé

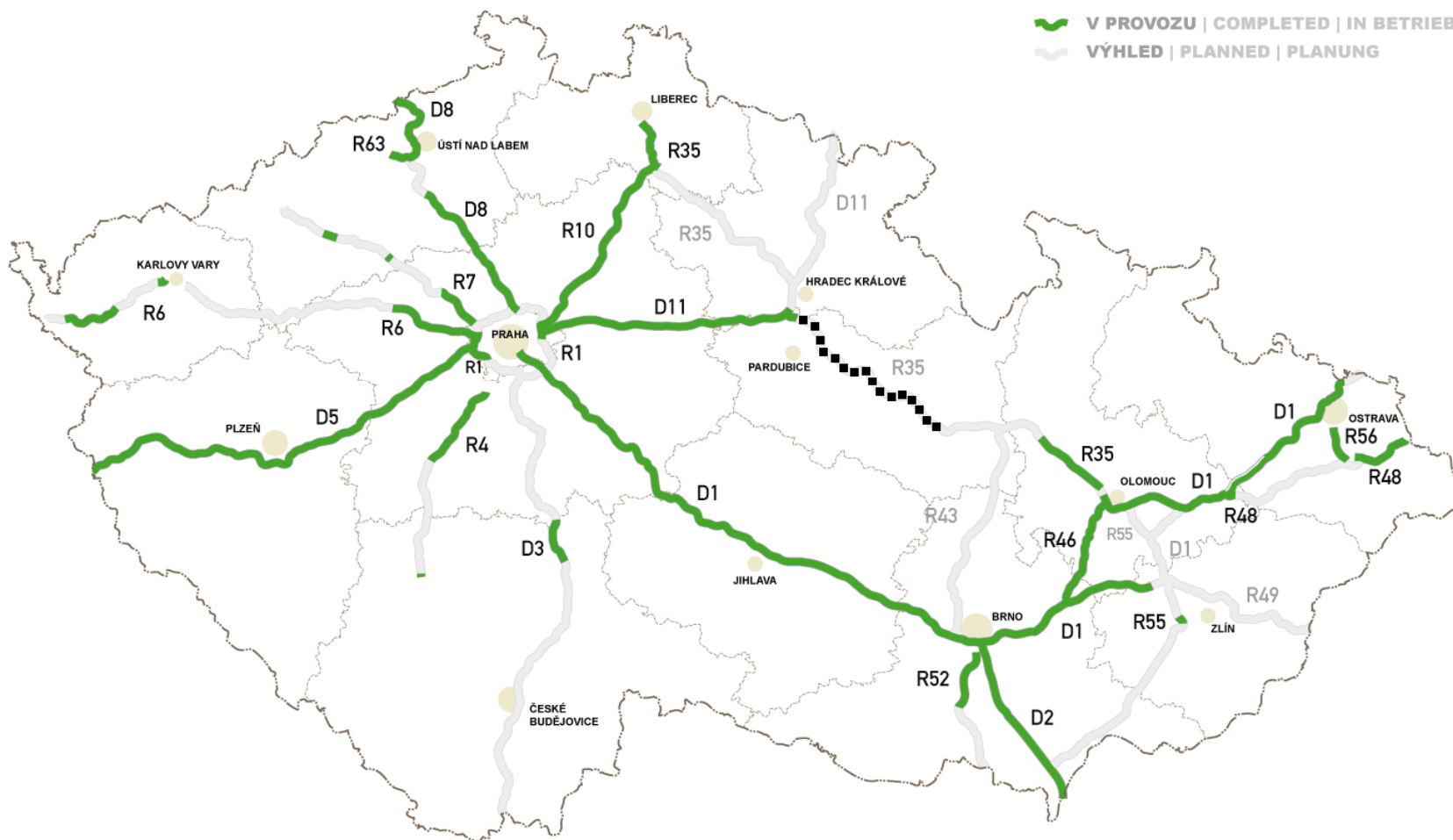
- **Cenová hladina** stavebních děl je poměrně **výrazně pod průměrem EU-27**
- Ovšem **index inženýrských staveb/obytných** má velmi vysokou hodnotu
- **Obytné stavby** realizovány pro **soukromý sektor, infrastruktura je veřejnou zakázkou**
- **Vysvětlení indexu**
 - Nízká konkurence nebo koluze mezi soutěžiteli
 - Slabé rozpočtové omezení
 - Drahé je správné
 - Tlak zájmových skupin prodávajících infrastrukturní stavby
 - Korupce

Tab. 7 Poměrové ukazatele cenových úrovní ve stavebnictví

Země	Stavby celkem	Obytné budovy	Inženýrské stavby	Inženýrské/obytné	Inženýrské/stavby celkem
Rumunsko	54	43	92	2,14	1,70
Polsko	75	63	125	1,98	1,67
Slovinsko	74	60	110	1,83	1,49
Maďarsko	70	60	109	1,82	1,56
Malta	62	55	99	1,80	1,60
Česko	61	52	84	1,62	1,38
Portugalsko	63	54	85	1,57	1,35
Lotyšsko	98	85	127	1,49	1,30
Slovensko	65	62	89	1,44	1,37
Lucembur.	107	108	149	1,38	1,39
Kypr	73	69	93	1,35	1,27
Estonsko	79	76	100	1,32	1,27
Řecko	74	69	90	1,30	1,22
Finsko	119	114	147	1,29	1,24
Litva	76	76	97	1,28	1,28
Irsko	107	101	122	1,21	1,14
Španělsko	79	75	90	1,20	1,14
Francie	112	111	115	1,045	1,03
Nizozemí	124	127	130	1,02	1,05
Rakousko	124	122	124	1,02	1,00
Dánsko	163	173	164	0,95	1,01
Itálie	83	91	79	0,87	0,95
Německo	116	121	103	0,85	0,89

Dálnice a rychlostní silnice

Stav: 1. 12. 2009

Protikorupční opatření:

1. Omezování regulací a vládních zásahů
2. Omezení státních a veřejných zakázek a zrušení možnosti započtení vícenákladů
3. Otevření především stavebních zakázek zahraniční konkurenci
4. Snížit možnost diskriminace a omezení v rámci zadávací dokumentace
5. Dražby jako prostředek rozhodování o přidělení veřejných zakázek
6. Obsazování výběrových komisí losem